

4

XXI amžius

Laikas ir žmonės

Nr.5 1996 01 17

1943 metų pradžioje politinė atmosfera Lietuvoje vis labiau kaito, energingiau veikė pagrindis. Vis aštresni darėsi kun. A. Lipniūno pamokslai, vis labiau į juos įsiklausydavo Vilniaus visuomenės lietuviškoji dalis. Artėjo kun. A. Lipniūno intensyvios veiklos atomazga. Vokiečiai paskelbė eilinę Lietuvos jaunimo mobilizaciją į SS legioną. Pagrindis aiškino, kad visos tos mobilizacijos Lietuvoje neteisėtos. Jaunimas klausė to balso. Baigiantis vokiečių administracijos ultimatumo lietuviams dėl mobilizacijos terminui, vasario pabaigoje ar kovo pradžioje Šv. Jonų bažnyčioje kun. A. Lipniūnas pasako paskutinį savo pamokslą laisvėje. Tas emocingas pamokslas buvo nukreiptas prieš nacius ir mobilizaciją. Naciai, keršydami už sužlugdytą mobilizaciją, 1943 metų naktį iš kovo 16 į 17 d. suėmė grupę lietuvių inteligentų. Buvo areštuotas ir kun. A. Lipniūnas. Areštuotieji buvo nuvežti į Tilžės gestapo kamerą. Kažkas iš vokiečių prasitarė, kad šie lietuviai būsią sušaudyti. Kun. A. Lipniūnas stiprino kalinių dvasią ir ėmė ruošti kankinio mirčiai: klausė išpažinčių, kas vakarą sakė pamokslus. Įkaitai buvo palikti gyvi, bet įkalinti Štuthofio koncentracijos stovykloje. Kun. A. Lipniūnui kartu su kitais teko patirti visus lagerio sunkumus: badą, alinantį ir neretai beprasmiškinį fizinį darbą, režimo bukumą, patyčias (paprastai kunigams kliūdavo

daugiau). Toje nužmoginimo karuselėje fiziškai silpnas kalinys kun. A. Lipniūnas palaikė kalinių dvasią. Kiek įmanoma lagerio sąlygomis, dirbo kunigui būtina sielovados darbu. Šiek tiek pasikeitus režimui, jis bendrauja su kitais kaliniais katalikais.

Sigitas JEGELEVIČIUS

Valstybių, tautų ir žmonių likimų bendrumas

(Pabaiga. Pradžia Nr. 3)

Lagerio kalinių daugumą sudarė lenkai. Gana greitai pasklido žinia, kad tarp lietuvių esama kunigų. Kun. A. Lipniūnas darė viską, kad katalikai pasijustu ne tik žmonėmis, bet ir tikinčiųjų bendrijos nariais. Netgi per atstumą klausė išpažinčių, teikė sakramentus. Kun. A. Lipniūno nelegali pastoracinė veikla Štuthofio konclageryje dvasiškai suartino lenkus su lietuviais. Kol kas nėra žinoma, ką Borisovo gestapo rūsiuose veikė

kun. H. Hlebovičius, bet žinodami jį buvus išmintingą ir veržlų sielovadininką, galime lengvai rekonstruoti jo, kaip katalikų kunigo, elgesį gestapo požemiuose. Katalikų kunigo misijos Rytuose niekuomet nebuvo lengvas dalykas.

1941 metų lapkričio 9 d. kun. H. Hlebovičius, patyręs tikėjimo ir patriotinio kankinio dalią, buvo sušaudytas prie Borisovo. Dabar jau nelabai svarbu, kas jį suėmė: gestapas ar vietinės gudų savivaldos policija. Aišku viena: naciams nepatiko nei jo sielovadinė, nei patriotinė veikla. Tai nacizmo teroro auka.

Kun. A. Lipniūnas sulaukė laisvės. Sulaukė būdamas tvirtos valios, bet jau lageryje susirgo dėmėtąja šiltine. Ligos eigą sukomplicavo plaučių uždegimas. Kartu su varomų į nežinią Štuthofio kalinių grupe jis nuo palydovų atsiskyrė Lenkijos pamyryje. Čia pasibaigė kankinio kelias. Mirė 1945 m. kovo 28 d. Pucke. Kun. A. Lipniūnas, lenkų vienuolėms padedant, buvo deramai krikščioniškai palaidotas, o po Atgimimo jo palaikai sugrįžo į Panevėžio katedros Šventorių.

Daug metų Lietuva nieko nežinojo apie daugelį savo kankinių. Tarp tų nežinomų Lietuvai kankinių buvo kunigai profesoriai A. Lipniūnas ir H. Hlebovičius.